

KAPITULLI 3

VLERA E MALLRAVE PËR QËLLIME DOGANORE

Neni 32

Dispozitat e këtij kapitulli do të caktojnë vlerën doganore me qëllim të aplikimit të Tarifës Doganore të Kosovës, si dhe masat jo tarifore të parapara me dispozita tjera të Kosovës, që rregullojnë fushat e veçanta që kanë të bëjnë me tregtinë e mallrave.

Neni 33

1. Vlera doganore e mallrave të importuara është vlera e transaksionit, që paraqet çmimin vërtetë të paguar ose të pagueshëm për mallrat e shitura për eksport në Kosovë, i përshtatur, sipas nevojës, në përputhje me nenet 36 dhe 37, me kusht që:

a) Nuk ekzistojnë kufizime për disponimin ose shfrytëzimin e mallrave nga blerësi, përveç atyre kufizimeve të cilat:

- Janë vendosur ose kërkohen me ligj prej autoriteteve publike në Kosovë,
- Kufizojnë hapësirën gjeografike në të cilën mallrat mund të rishiten ose
- Kryesisht nuk ndikojnë në vlerën e mallrave;

b) Shitja ose çmimi nuk janë objekt i disa kushteve apo shqyrtimeve të mëvonshme për shkak të cilave nuk mund të caktohet vlera lidhur me mallrat që vlerësohen;

c) Asnjë pjesë e të ardhurave të nxjerra nga çdo rishitje, posedim ose përdorim të mëvonshëm të mallrave nga blerësi nuk i kthehet drejtpërdrejt ose tërthorazi shitësit, përveç rastit kur mund të bëhet një përshtatje e nevojshme në përputhje me nenin 36 dhe

d) Blerësi dhe shitësi nuk janë në lidhje ose kur blerësi dhe shitësi janë në lidhje, vlera e transaksionit do të jetë e pranueshme për qëllime doganore sipas paragrafit 2.

2. Për qëllime të paragrafit 1, vlen me sa vijon:

a) Për të përcaktuar nëse vlera e transaksionit është e pranueshme, fakti që blerësi dhe shitësi janë në lidhje, nuk paraqet vetvetiu një arsye të mjaftueshme për të konsideruar vlerën e transaksionit si të papranueshme. Sipas nevojës, shqyrtohen rrethanat e shitjes dhe pranohet vlera e transaksionit, me kusht që lidhja ndërmjet tyre të mos ketë ndikuar në çmim. Nëse, në bazën e të dhënave të ofruara nga deklaruesi ose të marra nga burimet e tjera, dogana ka arsye të dyshojë se kjo lidhje ka ndikuar në çmim, ajo, ia komunikon arsyet deklaruesit, të cilit i jepet një mundësi për t'u përgjigjur. Me kërkesë të deklaruesit, arsyet i komunikohen me shkrim.

b) Në një shitje ndërmjet personash në lidhje, vlera e transaksionit pranohet dhe mallrat vlerësohen në përputhje me paragrafin 1, kur deklaruesi provon që kjo vlerë është e përafërt me njërin nga vlerat e mëposhtme, që paraqiten në të njëjtën kohë apo përafërsisht në të njëjtën kohë:

- (i) vlerës së transaksionit të mallrave identike ose të ngjashme të shitura për eksport në Kosovë ndërmjet blerësve dhe shitësve që nuk janë në lidhje;
- (ii) vlerës doganore të mallrave identike ose të ngjashme, siç përcaktohet me nenin 34 (2) (c);
- (iii) vlerën doganore të mallrave identike ose të ngjashme, siç përcaktohet nën nenin 34 (2) (d).

Në zbatimin e kritereve të sipër përmendura, duhet pasur parasysh dallimet që shfaqen me nivelet komerciale, nivelet sasiore, elementet e numëruara në nenin 36 dhe shpenzimet të cilat i bartë shitësi

për atë shitblerje, ku shitësi dhe blerësi nuk janë në lidhje dhe kur ato shpenzime nuk janë të bartura nga shitësi në shitblerje në të cilën blerësi dhe shitësi janë në lidhje.

c) Kriteret e vendosura në nën-paragrafin (b) përdoren me kërkesë të deklaruesit dhe vetëm për qëllime krahasimi. Nuk mund të vendosen vlera zëvendësuese sipas nën-paragrafit në fjalë.

3. Çmimi vërtetë i paguar apo i pagueshëm është pagesa e plotë e bërë ose që duhet bërë nga blerësi për shitësin ose në dobi të këtij të fundit për mallin e importuar dhe që përfshin të gjitha pagesat e bëra ose që duhen bërë, si kusht i shitjes së mallrave të importuara nga blerësi për shitësit, ose nga blerësi për një palë të tretë për ta përmbushë obligimin ndaj shitësit. Pagesa mund të mos bëhet patjetër në formën e transferit të parave. Pagesa mund të bëhet me anë të letrave të kredisë ose ndonjë mjete tjetër të dakorduar të pagesës dhe mund të bëhet drejtpërdrejt ose në mënyrë të tërthortë.

Veprimtaritë, duke përfshirë veprimtaritë e marketingut, të ndërmarra nga blerësi në llogari të vet, të tjera nga ato për të cilat janë përmendur me nenin 36, që parashikojnë një përshtatje, nuk konsiderohen se janë një pagesë e tërthortë, që i bëhet shitësit, edhe pse mund të konsiderohen se janë në dobi të shitësit ose janë ndërmarrë në marrëveshje me shitësin dhe kostoja e tyre nuk do t'i shtohet çmimit vërtetë të paguar ose të pagueshëm gjatë përcaktimit të vlerës doganore të mallrave të importuara.

Neni 34

1. Kur vlera doganore nuk mund të përcaktohet sipas nenit 33, ajo duhet të përcaktohet sipas renditjes kronologjike të nën-paragrafëve (a), (b), (c) dhe (d) të paragrafit 2, duke filluar nga nënparagrafi i parë (metoda e dytë), që lejon përcaktimin e asaj vlere, me përjashtim të rasteve në të cilat radha e aplikimit të nën-paragrafëve (c) dhe (d) mund të kapërcehet me kërkesën e deklaruesit;

Vetëm në rast kur vlera nuk mund të përcaktohet në bazë të një nën-paragrafi të caktuar, lejohet të aplikohen dispozitat e nën-paragrafit që vjen me radhë menjëherë pas tij.

2. Vlera doganore e përcaktuar sipas këtij neni do të jetë:

a) Vlera e transaksionit të mallrave identike të shitura për eksport për Kosovë dhe të eksportuara në te njëjtën kohë, ose përafërsisht, në të njëjtën kohë me mallrat që janë duke u vlerësuar;

b) Vlera e transaksionit të mallrave të ngjashme të shitura për eksport për Kosovë dhe të eksportuara në te njëjtën kohë ose përafërsisht në të njëjtën kohë me mallrat që janë duke u vlerësuar;

c) Vlera e bazuar në çmimin për njësi, në të cilin mallrat e importuara që korrespondojnë me mallrat identike ose të ngjashme të importuara dhe të shitura brenda Kosovës, në sasi të përgjithshme më të madhe, personave që nuk janë në lidhje me shitësin;

d) Vlera e llogaritur përbëhet nga shuma e:

- Kostos apo vlerës së materialeve dhe fabrikimit apo përpunimit tjetër për prodhimin e mallrave të importuara,

- Shumës së fitimit dhe të shpenzimeve të përgjithshme, që ka bërë prodhuesi në vendin e eksportit për t'i eksportuar në drejtim të Kosovës, të barabarta me shumën që zakonisht reflektohen në shitjen e mallrave të së njëjtës kategori apo të e njëjtit lloj me mallrat të cilat po vlerësohen,

- Kostos ose vlerës së elementeve të përmendur në nenin 36 (1) (e).

3. Rregullat apo kushtet e mëtutjeshme për zbatimin e paragrafit 2 të këtij neni do të përcaktohen

në Udhëzimin Administrativ për zbatimin e këtij Kodi.

Neni 35

1. Kur vlera doganore e mallrave të importuara nuk mund të përcaktohet në bazë të nenit 33 ose 34, do të përcaktohet në bazën e të dhënave të disponueshme në Kosovë, duke përdore metoda të arsyeshme në përputhje me parimet dhe dispozitat e përgjithshme:

- Marrëveshjen për implementimin e Nenit 7 të Marrëveshjes së Përgjithshme mbi Tarifat dhe Tregtinë e vitit 1994;
- Nenit 7 të Marrëveshjes së Përgjithshme mbi Tarifat dhe Tregtinë e vitit 1994;
- Dispozitave të këtij kreu.

2. Në rastet kur zbatohet paragrafi 1 asnjë vlerë doganore nuk mund të përcaktohet mbi bazën e:

- a) Çmimit të shitjes së mallrave të prodhuara në Kosovë;
- b) Një sistemi i cili për qëllime doganore parashikon pranimin e vlerës më të lartë midis dy vlerave alternative;
- c) Çmimit të mallrave në tregun vendor të vendit eksportues;
- d) Kostos së ndryshme të prodhimit nga vlerat e përlogaritura që janë përcaktuar për mallrave identike apo të ngjashme në përputhje me nenin 33 (2) (d);
- e) Çmimeve për eksport në një vend tjetër nga ai i Kosovës;
- f) Vlerave doganore minimale ose
- g) Vlerave arbitrare ose fiktive.

Neni 36

1. Për përcaktimin e vlerës doganore në bazë të nenit 33, çmimit vërtetë të paguar ose të pagueshëm për mallrat e importuar duhet shtuar:

- a) Elementet e mëposhtme, deri në masën që ato kanë ngarkuar blerësin por nuk janë përfshirë në çmimin vërtetë të paguar ose të pagueshëm për mallrat:
  - (i) komisionet dhe ndërmjetësimet e mëvonshme, me përjashtim të komisioneve të blerjes;
  - (ii) kostoja e kontejnerëve, të cilat për qëllime doganore, trajtohen si një tërësi e vetme me mallrat në fjalë;
  - (iii) kostoja e ambalazhimit, qoftë për punë apo materialet;

b) Vlera e përpjesëtuar si e përshtatshme e mallrave dhe shërbimeve në vijim, kur këto mallra furnizohen drejtpërdrejt ose tërthorazi nga blerësi, pa pagesë ose me pagesë të reduktuar, për t'u përdorë në produktin dhe për shitjen për eksport të mallrave të importuara në atë masë që kjo vlerë nuk është përfshirë në çmimin vërtetë të paguar ose të pagueshëm:

- (i) materiale, pjesë përbërëse, pjesë dhe artikuj të ngjashëm të inkorporuar në mallrat e importuara,
- (ii) vegla, matrica, kallëpe e artikuj të ngjashëm të përdorur për prodhimin e mallrave të importuara,
- (iii) materiale të konsumuara për prodhimin e mallrave të importuara,
- (iv) puna inxhinierike, zhvilluese, punimet artistike, dizajnimi, puna projektuese dhe skicimet e kryera jashtë vendit dhe të nevojshme për prodhimin e mallrave të importuara;

c) Pagesat për të drejtën e autorit-pronësisë intelektuale dhe pagesat për të drejtën e licencës, që lidhen me mallrat që po vlerësohen, që blerësi duhet t'i paguajë drejtpërdrejt apo tërthorazi, si kusht i shitjes së mallrave që po vlerësohen deri në atë masë, që ato pagesa nuk janë përfshirë në çmimin vërtetë të paguar apo të pagueshëm;

d) Vlera e çdo pjese të fitimit nga çdo rishitje, tjetërsimi apo përdorimi i mëvonshëm i mallrave të importuara që i ngarkohet drejtpërdrejt apo tërthorazi shitësit;

e) (i) shpenzimet e transportit dhe sigurimit për mallrat e importuara dhe

(ii) shpenzimet e ngarkimit dhe trajtimit lidhur me transportimin e mallrave të importuara deri në vendin e paraqitjes së tyre në Kosovë.

2. Shtesat në çmimin vërtetë të paguar ose të pagueshëm, sipas këtij neni, bëhen vetëm në bazën e të dhënave objektive e të llogaritshme.

3. Gjate përcaktimit të vlerës doganore nuk mund t'i bëhet asnjë shtesë çmimit vërtetë të paguar ose të pagueshëm, përveç elementeve të përmendura në këtë nen.

4. Në këtë kapitull, shprehja 'komision blerjeje' nënkupton pagesën që një importues i bën agjentit të tij për shërbimin e përfaqësimit në blerjen e mallrave që vlerësohen.

5. Pavarësisht nga paragrafi 1 (c):

a) pagesat për të drejtën e riprodhimit të mallrave të importuara në Kosovë nuk i shtohen çmimit vërtetë të paguar ose të pagueshëm gjatë përcaktimit të vlerës doganore për mallrat e importuara.

b) pagesat e bëra nga blerësi për të drejtën e shpërndarjes ose të rishitjes së mallit të importuar, nuk i shtohen çmimit vërtetë të paguar ose të pagueshëm për mallrat e importuara, nëse këto pagesa nuk janë kusht për shitjen e mallrave për eksport në Kosovë.

Neni 37

1. Me kusht që të jenë të shprehura veçmas prej çmimit vërtetë të paguar ose të pagueshëm për mallrat e importuara, në vlerën doganore nuk do të përfshihen elementet e mëposhtëm:

a) shpenzimet e transportit të mallrave pas arritjes së tyre në vendin e paraqitjes në Kosovë;

b) shpenzimet për ndërtimin, ngritjen, montimin, mirëmbajtjen ose ndihmën teknike, siç janë komplekset industriale, makineritë apo pajisjet, të ndërmarra pas importimit të mallrave në Kosovë;

c) pagesa interesi që lindin nga një marrëveshje financiare e bërë nga blerësi dhe që ka lidhje me blerjen e mallrave të importuara, pavarësisht nëse financimi është bërë nga vetë shitësi apo donjë person tjetër, me kusht që marrëveshja financiare të jetë përpiluar me shkrim dhe kur kërkohet, blerësi të jetë në gjendje të dëshmojë se:

- këto mallra janë shitur vërtetë me çmimin e deklaruar si çmim vërtetë i paguar ose i pagueshëm ose

- norma e pretenduar e interesit nuk e kalon normën mbizotëruese për transaksione të tilla, në vendin dhe në çastin kur është siguruar financimi;

d) shpenzimet për të drejtën e riprodhimit të mallrave të importuara në Kosovë;

e) komisionet e blerjes;

f) detyrimet e importit ose pagesat tjera që duhet paguar në Kosovë për arsye të importimit apo shitjes së mallrave.

Neni 38

Për përcaktimin e vlerës doganore të sistemeve bartëse që përdoren në pajisjet për përpunimin e të dhënave dhe që përmbajnë të dhëna ose udhëzime, mund të përcaktohen rregulla të veçanta me Udhëzimin Administrativ për zbatimin e këtij Kodi.

Neni 39

Kur elementet e përdorura për përcaktimin e vlerës doganore të mallrave shprehen me valutë tjetër nga ajo e euros, do të përdoret kursi i këmbimit i shpallur nga autoritetet kompetente për këtë çështje.